

ДВАДЕСЕТ ГОДИНА ОД ОСЛОБОБЕЊА БЕОГРАДА*

Протекло је двадесет година развитка Београда у слободној социјалистичкој заједници југословенских народа. Минуле године стваралаштва радних људи допринеле су да је Београд из основа изменио свој лик. Огромне су промене које је он доживео за ово време.

Данас, на двадесету годишњицу ослобођења нашег града, када говоримо о његовој новијој историји, морамо поћи од оног преломног периода, када су наши народи водили тешку борбу против фашистичких завојевача а за друкчији друштвени поредак у социјалистичкој заједници. Београд је дао велики прилог тој борби.

Одлучујући период борбе Комунистичке партије и демократских снага против ненародних режима настао је онда када су буржоаске владе почеле да спроводе отворену фашизацију земље. Уплашене од сопственог народа, оне су тражиле начин да се споразумеју са фашистичком Немачком и да, по цену жртвовања националног интегритета, сачувају своју власт. Бројне су демонстрације и разноврсни облици борбе које организује партијска организација Београда. Комунисти улазе у отворен сукоб са фашистичким организацијама.

Под руководством Месног и Покрајинског комитета Комунистичке партије у Београду се организују демонстрације, бројне акције солидарности са борбом шпанског народа, разобличава политика режима, а све то доводи до снажног развијања Антифашистичког фронта у Београду.

Када је крајем 1937. године на чело Партије дошао друг Тито борба против издајничког режима добила је нов замах. Развија се и шири антифашистички фронт којим руководи месна организација Комунистичке партије. Током 1938. године организује се низ акција солидарности са Чехословачком. Долази до жестоких демонстрација у данима напада Немачке на Пољску. Демонстрације од 14. децембра претварају се у крвави

* Говор Бранка Пешића, председника Скупштине града Београда, на свечаној седници поводом 20-годишњице ослобођења Београда.

обрачун режима са демонстрантима, али управо ова бруталност режима разоткрива у очима широких слојева грађана природу тог режима и намере властодржаца. Поводом доласка прве совјетске делегације одржавају се антифашистичке демонстрације и постављају енергични захтеви за стварање савеза са Совјетским Савезом. Упркос свим мерама полиције понављају се неколико дана касније, када је у Београд дошао први посланик Совјетског Савеза.

Кроз борбу коју води против реакције, Комунистичка партија шири свој утицај и јача своје редове. То је време стварања разних одбора и организација којима је руководила Партија, а које су окупљале широке слојеве антифашиста и патриота. У то време снажно се развио и синдикални покрет. Синдикално организовано чланство представља снагу од 100 хиљада људи и организује око 800 радничких акција и штрајкова.

Револуционарни покрет и утицај Партије на широке масе постао је огроман. Наоружана марксистичко-лењинистичком теоријом и обогаћена великим револуционарним искуством, Комунистичка партија је у сваком тренутку умела да пронађе одговарајуће методе борбе и рада у масама. Зато је она спремно дочекала догађаје изазване потписивањем тројног пакта и била једина снага способна да поведе народ у одлучну борбу против најтежег акта издаје који је извршила влада Цветковић—Мачек када је потписала тројни пакт. Београд је листом устао у одбрану слободе и части наших народа.

Када је фашистичка Немачка кренула у општи напад на нашу земљу, Београд је био први на удару. Хиљаде бомби бацили су фашистички агресори на Београд искаљујући свој осветнички бес и вршећи одмазду за оно одлучно „не“ које им је Београд рекао у мартовским демонстрацијама.

Током маја партијска организација у Београду предузима опсежне мере у припремама за оружани устанак. Широко се разграно рад на политичким припремама за борбу. Партијске организације повезују се са патриотима и омладинцима. Војни комитети раде на прикупљању и сакривању оружја и организују вежбе у руковању оружјем. Организују се санитарски течајеви, образују се војне десетине и ударне групе у свим београдским рејонима. У неким од њих разрађују се детаљни планови за борбу са непријатељем и одређују објекти који треба да буду нападнути. У мају су извршене и прве саботаже.

Средином маја у Београд је дошао генерални секретар Комунистичке партије друг Тито.

Доласком генералног секретара у Београд било је пресељено и седиште Политичког бироа Централног комитета Комунистичке партије Југославије. Поводом тог догађаја друг Тито каже: „Београд је одиграо огромну улогу у непосредној припреми народног устанка. По снази комунистичког и радничког покрета, као и по развијености партијских организација, ми смо тада имали више јаких центара, међу којима су били најразвијенији Београд, Загреб и Љубљана. Припреме за устанак одвијале су се, углавном, у овим градовима. Али пошто су кадрови били оно основно, Београд је не због тога што се ту налазило руководство, већ због великог броја кадрова био тако рећи онај центар одакле су даване директиве и слати људи на терен да раде на организацији устанка. Београд је у погледу кадрова дао врло много нашој ослободилачкој борби. Друга важна чињеница је да је Београд као град, иако, додуше, страховито пострадао, дао од самог почетка најјачи отпор окупатору. Његови грађани, чланови и симпатизери Партије, родољуби и омладина пружили су жесток отпор

непријатељу, што је „разуме се, у политичком погледу имало одјек и ван Београда. Тако је Београд био за нас онај центар из кога је, као што то обично бива, у таквим великим моментима и револуционарним периодима, зрачио нов дух, нова идеја покрета. То је био Београд”.

Када је 22. јуна Немачка напала Совјетски Савез, Политички биро ЦК КПЈ састао се истог дана. Том приликом разматрана је ситуација која је настала нападом Немачке на СССР и закључено да одмах треба позвати народ на оружану борбу против окупатора. Истога дана написан је и проглас у коме се позивају сви родољуби да отпочну оружану борбу против непријатеља.

„Дошао је онај најтежи час који смо у нашој борби предвидели” — каже се у прогласу. „Ми смо знали шта спремају фашистички злочинци против СССР-а и читавог радног човечанства... Комунисти Југославије, не оклевајте већ се спремајте на ту тешку борбу. Станите на чело радно и национално угњетених маса и водите их у борбу против фашистичких глачитеља наших народа”!

Позивањем народа на оружану борбу наша Партија је извршила своју интернационалистичку дужност према слободољубивом човечанству. Она је знала да фашистичка Немачка нападом на Совјетски Савез жели да угуши велике тековине октобарске револуције и да овековечи експлоатацију. Као лењинистичка партија, Комунистичка партија Југославије имала је у свом програму записане оне исте циљеве за које су се, под руководством бољшевичке партије, борили совјетски народи у октобарској револуцији. Позивом на устанак, наша Партија је повела борбу за ослобођење земље и победу социјалистичке револуције.

Совјетски народи и Црвена армија примили су највећи терет борбе против фашистичке Немачке на своја плећа. То су знали сви наши борци и цео наш народ. Распламсавајући своју народноослободилачку борбу они су знали да, везујући непријатељске снаге за себе, тиме олакшавају одбрану Москве и Лењинграда. Чврсти темељи нове државе постављени су још давно пре завршетка рата, 1943. године, одлукама Антифашистичког већа у Јајцу. Народноослободилачка војска Југославије афирмисала се као снага антихитлеровске коалиције, а питање њеног признања од стране савезника било је питање бржег или споријег увићања историјских чињеница.

За читаво време рата Београд је био фронт на коме непријатељ није знао одакле долази напад. Групе комуниста, скојеваца и омладинаца палиле су складишта муниције и уништавале непријатељску механизацију, секле електричне стубове и кидале телефонске каблове. На улицама Београда падали су непријатељски војници и официри, ликвидирани су домаћи издајници. Жртве су биле тешке. У окршајима са непријатељем погинули су многи комунисти и скојевици.

Никакве мере терора нису могле сломити отпор патриота. Ни јавно вешање комуниста на Теразијама, ни мучење у тамницама, ни одмазда масовним стрељањем талаца. Преко 80 хиљада људи, међу којима је било на хиљаде Београђана, изведено је из Бањичког логора и стрељано у Јајинцима. Логор на Сајмишту, логори у Аустрији, Немачкој, Норвешкој, однели су животе великог броја наших грађана.

У логоре и затворе непријатељ је у свом осветничком бесу сакупио немоћно становништво: децу, жене и старце. У терору и масовном злочину рађао се хероизам и пркосни отпор. Стотине су гинули кличући Титу и Партији, Совјетском Савезу и Црвеној армији. Борба против фашистичких окупатора обогатила је слободарске традиције Београда најдивнијим примерима хероизма.

Још 1943. године Врховни штаб Народноослободилачке војске до-нео је одлуку да се у пролеће 1944. године упуте значајне снаге на подручје Србије где је у то време развитак народноослободилачког покрета био у највећем замаху. Народноослободилачка војска у току четворогодишњег рата израсла је у моћну армију, која је на свом фронту везивала 23 непријатељске дивизије. Јуна 1944. године она је имала 350.000 бораца. То су биле јединице прекаљених бораца, са великим ратним искуством и искусним кадром руководилаца, јединице које су могле да се подухвате највећих задатака. У јулу и августу 1944. године дошло је до снажног продора наших јединица у Србију.

После јашиско-кишињевске операције снаге Другог и Трећег украјинског фронта продужиле су свој напад наступањем преко Румуније, а делом снага ушле у Бугарску. Крајем септембра совјетске јединице из Бугарске и Румуније разбиле су Немачку одбрану и прешле на нашу територију. У садејству са нашим Десетим корпусом ослободиле су источну Србију и избиле на Велику Мораву. Спајањем наших јединица и јединица Црвене армије 10. октобра код Велике Плана отпочело је заједничко концентрично дејство за ослобођење Београда.

„И у најтежим данима рата“ — говорио је друг Тито — „и у најстрашнијим офанзивама ја сам увек мислио у себи: у Београду смо отпочели устанак, у Београду ћемо га победоносно и завршити“. Том мишљу били су надахнути и борци Народноослободилачке војске док су у озорченим, седмодневним борбама ломили отпор непријатеља и ослобађали наш град. О жестини те борбе и размерама целе операције за ослобођење говоре и велике жртве које је поднела наша Народноослободилачка војска. У борбама за ослобођење Београда погинуло је око три хиљаде наших бораца. То су биле елитне јединице наше Народноослободилачке војске, састављене од синова свих наших народа. У темеље слободе Београда као и у темеље наше нове државе уграђени су животи бораца из свих наших крајева. Нераскидиве су везе братства и јединства које се исковало на овим жртвама.

Спајање наших јединица и јединица Црвене армије био је велики догађај за сваког нашег војника, за сваког нашег човека. Сви наши људи знали су за велике битке које је водила Црвена армија, знали су колико је совјетских синова положило животе на крвавим бојиштима од Волге до Одре и Берлина. Васпитани у духу пролетерског интернационализма коме их је учила наша Партија, наши војници знали су да је том великом борбом Црвене армије и совјетских народа руководила партија бољшеви-ка. Иако су се дуго времена борили на фронтима који су били далеко од фронта Црвене армије, наши борци били су испуњени осећањем борбеног братства које се ковало у жестоким биткама против заједничког непријатеља. Док су се борили раме уз раме, на београдским улицама њима су се придруживали и наоружани грађани. Своје животе за ослобођење Београда положило је око 1.000 бораца Црвене армије. Борбено братство наших армија запечаћено је у Београду заједнички проливеном крвљу наших бораца и бораца Црвене армије. Београд је дочекао са одушевљењем и са љубављу борце Црвене армије. Успомене на те сусрете саопштили су на дирљив начин и они црвеноармејци који су умирући касније на другим бојиштима изразили жељу да буду сахрањени у Београду. Њихови гробови су чврста веза нашег пријатељства и предмет најдубљег пијетета наших народа. Борбено братство наших и совјетских народа стварано у тешкој борби против заједничког непријатеља под руководством партија

које су организоване на лењинским принципима представља данас чврсту основу наше сарадње и гаранцију наших даљих успеха у борби за активну мирољубиву коегзистенцију и мир у свету.

Београд је постао центар нове Југославије и седиште Врховног штаба Народноослободилачке војске и партизанских одреда Југославије. Још у току борби у град су стигли Централни комитет КПЈ, Национални комитет ослобођења Југославије и остало руководство политичких организација. Из Београда је друг Тито руководио борбом за коначно ослобођење наше земље. Београд је поново постао центар наше револуције и главни град нове Југославије.

Ратна разарања тешко су погодила Београд. Готово да ни један ударац који је са собом носила рушилачка стихија рата није ни овога пута мимоишао наш град. Оно што је остало од значајнијих привредних и саобраћајних објеката после многих бомбардовања града, разорио је непријатељ приликом повлачења. Преко 50% ионако заостале и неразвијене индустрије било је уништено. Сваки трећи стан био је разорен и оштећен. Зелене површине, коловози и тротоари преорани су бомбама. Уништена су сва возила градског саобраћаја и других комуналних служби. Разорена су и оштећена постројења за снабдевање града водом. Порушени мостови. Преко 50% електричне мреже било је уништено. Срушено и оштећено више школских зграда. Тешко је страдао Универзитет. Постељни фонд у болницама смањен је за једну половину. Оштећене су и опљачкане културне установе. Потпуно је уништена Народна библиотека са непроцењивим културним вредностима.

Грађани Београда дали су се одмах на посао. Још су се чули одјеци борбе у сремској равници, а радници београдских фабрика били су на својим радним местима. Крајње оскудним средствима и при великој оскудици сировина они су оправљали машине и хале и пуштали фабрике у погон. Радни батаљони омладине и грађана кренули су да сечом шуме на Црном врху и Руднику снабдевају град неопходним огревом за зиму. Организоване су многобројне акције за помоћ фронту. Прикупљена је одећа и намирнице за борце, организовано је давање крви за рањенике.

Када је непријатељ био дотучен почеле су радне акције великих размера. Београд се брзо претворио у велико градилиште. У току неколико година он није знао за одмор. Рашишићаване су рушевине, поправљане су улице, тргови, скверови. Десетине хиљада чланова Народног фронта: радника, омладинаца, интелектуалаца, домаћица и занатлија сачињавали су велики јединствени радни колектив. Одмах после првих успеха у обнови града радне бригаде преузеле су и задатке који су били постављени првим петогодишњим планом. Десетине хиљада грађана и омладинаца радили су на подизању фабрика. Добровољним радом оправљани су и грађени први станови, спортски терени, дечја обданишта и домови културе. Било је мало машина и грађевинске механизације у то време и људи су својим рукама и са примитивним алаткама морали да раде оно што данас раде машине. На добровољни рад долазило се са редовног посла — из фабрика и канцеларија. Радило се недељом и празником, празновало радом и такмичењем. У време када су радне акције имале највеће размере на градилишта је дневно излазило до 100 хиљада грађана. Њихов радни учинак био је веома значајан за оне прилике, али њихов рад имао је значење и великог моралног чина који им је уливао нове снаге, а целом свету говорио о непоколебљивој решености наших радних људи да иду путем којим их је водила Комунистичка партија и друг Тито. На том путу они су постигли огромне резултате.

У најближој будућности Београд ће постати град са милион становника. Само на ужем градском подручју број становника повећао се од 280 на 680 хиљада. Од 400 хиљада нових становника, 300 хиљада населило се у Београду за протеклих 20 година. На то је поред осталог утицао нагли развој привреде, бурни преображај целе наше земље, велике промене у структури нашег становништва и улога Београда као главног града наше земље.

Огромни успеси постигнути су у развоју београдске индустрије за ових 20 година. Само за последњих седам година вредност производње повећана је од 307 на 681 милијарду динара. Нарочито се брзо развијала метална и електроиндустрија, затим хемијска и прехранбена индустрија. Београдска индустрија освојила је после ослобођења низ значајних производа.

Развој грађевинарства био је изванредно брз. Постигнути су значајни успеси у погледу механизације рада и примене модерног система грађења. Само од 1956. године грађевинарство је повећало производњу преко три пута.

У развоју саобраћаја нису искоришћене све могућности које Београд има по свом природном, географском и економском положају, али је општи привредни развој Београда довео до значајног развоја, а нарочито железничког и ваздушног саобраћаја.

Изграђени су и неки значајни саобраћајни објекти као што је друмски мост на Сави и аеродром у Сурчину. У скорој будућности биће завршен железнички и друмски мост као и пристаниште на Дунаву са слободном царинском зоном.

Велики напори учињени су у развијању пољопривредне производње. Само за последњих седам година у развој пољопривреде инвестирано је 22 милијарде динара. Већ данас пољопривредни комбинат „Београд“, „Срем“ и „Драган Марковић“ подмирују знатан део потреба Београда у пољопривредним производима. Развојем друштвено организоване производње, изградњом и модернизацијом пијаца, изградњом хладњаче и тржнице, пуштањем у погон нове пекарне „Клас“ са капацитетом од 100 хиљада килограма хлеба дневно, знатно се побољшало снабдевање града прехранбеним артиклима. Планско обезбеђивање зимских резерви допринело је побољшању снабдевања града. На боље снабдевање утицала је и модернизација трговине и градња новог продајног простора. Половина продајног простора којим Београд данас располаже изграђена је за протеклих двадесет година.

Велику штету претрпели су хотелски капацитети у току рата, тако да је број лежаја опао од три хиљаде на свега једну хиљаду. У послератном периоду изграђено је неколико значајних хотелских објеката за преко хиљаду лежаја. У истом периоду отворени су и велики објекти за друштвену исхрану. Године 1963. Београд је посетило преко 180 хиљада страних туриста. Исте године у Београду је боравило 540 хиљада домаћих туриста.

Огромна улагања захтевали су проширење мреже водоводне инсталације, канализације и изградња нових улица и реконструкција тргова. Мрежа водоводних инсталација већа је данас два пута него пре двадесет година, а потрошња воде повећала се од 170 на 266 литара по становнику. Капацитет београдског водовода пет пута је већи него 1944. године.

Развој индустрије захтевао је нове изворе енергије. У повећању потреба за електричном енергијом велику улогу има и потрошња електричне енергије у домаћинству. Какве су те потребе види се из података који говоре о томе да је потрошња електричне енергије по становнику већа

за 14 пута него пре рата, а да ипак све потребе нису могле бити задовољене у појединим периодима.

Велика улагања захтевала је реконструкција, као и изградња нових улица. За 20 година изграђено је и реконструисано 329 улица у укупној дужини од 152 км. Изграђени су и реконструисани тргови Теразије, Трг Републике, Трг Маркса и Енгелса.

Када се завршио рат, Градско саобраћајно предузеће затекло је 9 трамвајских кола способних за возњу од 163 возила, колико је Београд имао пре рата. Сада се дневно у возњи налази 570 возила која у току једног дана превезу 850 хиљада путника.

Од 1945. године у Београду је изграђено 59.000 нових станова са 3 милиона м² стамбене површине. Сваки трећи стан у Београду изграђен је после рата.

Велики напредак постигнут је у области просветног и културног развитака.

Спровођење обавезног осмогодишњег школовања у условима великог прилива становништва захтевало је огромне напоре. Преко 80% школског простора за основне школе изграђено је после рата. Све нове школе снабдевене су модерним училима. Средње школе похађа око 55 хиљада ученика. Београд практично има не осмогодишње, већ дванаестогодишње школовање, јер 90% ученика који заврше основну школу наставља школовање на II ступњу. У средњим школама Београда учи и 13 хиљада ученика из унутрашњости. Снажно се развио Београдски универзитет. Основани су нови факултети, нове високе и више школе. На Београдском универзитету студира 48 хиљада студената, а 1963. године дипломирао је педесетохиљадити студент.

Бројне културне установе, основане за ових 20 година, допринеле су већој разноврсности културног живота и подизању културног нивоа становника нашега града. Подизању културног нивоа становништва допринео је и развитак средстава масовне комуникације и подизање материјалног стандарда наших грађана. У Београду данас има 153 хиљаде радио-претплатника. За свега неколико година број телевизијских претплатника приближио се цифри од 50 хиљада.

Београд данас располаже са 216 физкултурних објеката. За наставу физичке културе подигнуто је 49 школских физкултурних сала и изграђено 48 спортских терена.

У изградњи мреже здравствених установа и организацији здравствене заштите грађана остварен је значајан напредак. Постигнут је велики успех у здравственој заштити подмлатка. Обим здравствених услуга повећавао се из године у годину. Непосредно после рата у Београду је било свега 6 болница, 25 поликлиничких установа са укупно 400 лекара. Данас Београд има 39 болница и 155 амбулантно-поликлиничких установа са 2.318 лекара. Болнице располажу са 8.900 болесничких постеља.

Преображај који је доживео наш град у области материјалне производње и друштвеног стандарда ишао је упоредо са дубоким преображајем у области друштвених односа.

Да би се видело колико су те промене дубоке и значајне, довољно је да се подсетимо пређеног пута од оснивања народноослободилачког одбора града и рејонских одбора октобарских дана 1944. године као првих легитимних демократских органа и органа власти у нашем граду, па до данашњих дана када радници управљају фабрикама, одлучују о производњи и расподели дохотка — када нема ни једне области друштвено-политичког живота, а да у њој грађани и радни људи не управљају друштвеним пословима.

Почели смо са неколико стотина представника грађана у првим легитимним друштвеним органима и органима власти октобра 1944. године, да би овог октобра, после двадесет година имали укупно преко 80.000 у разним органима друштвеног самоуправљања.

Изградњом таквих друштвених односа, грађани и радни људи дошли су у положај да одлучују о свим питањима од непосредног интереса за њихов свакодневни живот и о питањима привредног и друштвеног развитка града.

Резултати у области материјалне производње и у изградњи система самоуправљања и демократских хуманих односа међу људима, представљају јединствену крупну тековину у двадесетогодишњем развитку Београда.

Београд се преобразио за 20 година развитка у социјалистичкој Југославији. Али, нису мале ни тешкоће које свакодневно осећају становници Београда.

Мада је стамбена изградња све интензивнија не смемо губити из вида чињеницу да би садашњи темпо изградње био недовољан да се реше стамбени проблеми Београда. Још увек има 50 хиљада заједничких станова у Београду.

Недовољан је и продајни простор, неразвијене су услужне делатности. За потребе Београда недовољан је и школски простор, и простор за дечја обданишта. Иако још увек заостаје у поређењу са другим великим градовима у свету, саобраћај у Београду прети да загуши улице. Развитак железничког саобраћаја захтева потпуну реконструкцију железничког чвора. Аутопут још није прошао кроз Београд. Задачи су, дакле, велики.

Дискусије које водимо суочене са овим и другим тешкоћама не смеју нам замаглити путеве којима морамо ићи. Даљи напредак можемо постићи у оној мери у којој будемо модернизовали производњу и повећали продуктивност рада и економичност у целокупном пословању. Ако имамо у виду чињеницу да је 50% опреме у нашим фабрикама застарело, јасно је какви се огромни задаци налазе пред нашим радним колективима у борби за реконструкцију фабрика и модернизацију производње.

Неповољна је и структура београдске индустрије. У њој доминирају нискоакумулативне гране. Такву структуру морамо мењати у корист индустрије која ће моћи да обезбеди виши стандард радних људи. У оријентацији на већу зараду запослених, велику улогу може одиграти развитак трговине, угоститељства, занатства и других услужних делатности.

Даљи развитак Београда не би смео да апсорбује нову радну снагу у досадашњим размерама. Морамо тежити већој запослености становништва које већ сада насељава град. Од хиљаду жена, на пример, данас је запослено свега око 230. Из ових и других разлога у Београду има више издржаваних становника него што је дозвољено за велики град.

Многе задатке о којима је овде било речи Београд неће решити у кратком периоду, али је извесно да ће тешкоће бити све мање са повећањем материјалне основе за његов развитак. При томе не смемо заборавити да Београд има снажну радничку класу са богатим искуством стеченим у досадашњој изградњи. Београд располаже бројним кадровима стручњака чија улога мора доћи до још већег изражаја у даљој изградњи наше привреде. Нови социјалистички друштвени односи и усавршавање нашег друштвеног система развијају стваралачку иницијативу све већег броја нових радних људи. Пред нама се отварају нови видици, а они који су се

ТЕРАЗИЈЕ — ПОСЛОВНИ ЦЕНТАР
БЕОГРАДА.

TERAZIJE — CENTRE D'AFFAIRES
DE BEOGRAD.

ДЕО НОВОИЗГРАБЕНОГ СТАМБЕНОГ НА-
СЕЉА НА КАРАБУРМИ.

UNE PARTIE D'AGGLOMERATION NOU-
VELLEMENT CONSTRUITE A
KARABURMA.

СТАМБЕНЕ КУЛЕ ГЛАВНО СУ ОБЕЛЕЖ-
ЈЕ НОВОГ БЕОГРАДА.

LES TOURS D'HABITATIONS SONT LA
CARACTERISTIQUE PRINCIPALE DE
NOVI BEOGRAD

НОВОНЗГРАБЕНИ ЈАВНИ ОБЈЕКТИ ИЗ-
МЕНИЛИ СУ ИЗГЛЕД НЕМАЊИНЕ
УЛИЦЕ.

LES ÉDIFICES PUBLICS NOUVELLE-
MENT CONSTRUITS, — VUE DE LA
RUE DE NEMANJA.

раније тек назирали постали су већ стварност. Са радним људима који су успели да остваре оно што су некад били само далеки снови, Београд са поверењем може да гледа у своју будућност.

*
* * *

Хтео бих на крају да вас подсетим да је за протеклих двадесет година развита и социјалистичке изградње, представљајући нашу земљу, Београд био домаћин многим државницима и делегацијама. У њему су се одржавале конференције и бројни састанци државника. Он је био домаћин и Прве конференције неангажованих. Сваку мисију сарадње и пријатељства међу народима, Београд је дочекивао са изразима спонтане радости и добродошлице. Остајући веран својој слободарској традицији, Београд је умео са истом спонтаношћу да изрази свој гнев и бунт увек када је неко хтео да учини неправду нашој земљи или да доведе у питање њену независност. И не само њену; када је насиље хтело да угуши слободу других народа, на другим континентима, Београд је дизао свој глас у име они који су страдали. Сваки наш човек дао је пуну подршку политици мирољубиве сарадње и коегзистенције међу народима и државама. Борећи се за своју слободу, Београд је увек знао да цени и слободу других.

Branko PESIC,

VINGT ANS DEPUIS LA LIBERATION DE BELGRADE

Vingt ans de Belgrade dans la communauté socialiste libre des peuples yougoslaves se sont écoulés. Ces années de l'effort créateur des travailleurs ont contribué au changement radical de la physionomie de Belgrade. Les changements qu'il a subis sont énormes.

Aujourd'hui en célébrant le vingtième anniversaire de la libération de notre ville et en parlant de son histoire, nous devons commencer de cette époque cruciale où nos peuples luttèrent acharnement contre les conquérants fascistes et pour une vie nouvelle dans la communauté socialiste. Belgrade a donné une grande contribution à cette lutte.

Le moment décisif de la lutte du Parti Communiste et des forces démocratiques contre les régimes réactionnaires fut celui où les gouvernements bourgeois ont entrepris ouvertement de fasciser le pays. Prenant peur de leur propre peuple ils cherchaient le moyen pour se mettre d'accord avec l'Allemagne fasciste prêts à sacrifier l'intégrité nationale s'il le faut pour garder leur pouvoir. De nombreuses démonstrations et autres aspects de la lutte ont été organisés par l'organisation du parti de Belgrade. Les communistes combattent ouvertement les organisations fascistes.

Sous la direction du Comité de la ville et du Comité Régional du parti des démonstrations, des actions de solidarité avec le peuple espagnol sont organisées, la politique du régime est démasquée, ce qui contribue à la consolidation du Front Antifasciste à Belgrade.

Avec la venue du camarade Tito en 1937 en tête du Parti la lutte contre le régime traître a pris un nouvel essor. Le front antifasciste, dirigé par l'organisation locale du Parti Communiste prend de l'extension et se consolide. En 1938 de nombreuses actions de solidarité avec la Tchécoslovaquie sont organisées. Des démonstrations violentes éclatent au moment de l'attaque allemande contre la Pologne. Les démonstrations du 14 décembre se transforment en un règlement des comptes sanglant du régime avec les manifestations, mais justement cette brutalité est pour les larges couches populaires une preuve de la nature du régime et des intentions des dirigeants. L'arrivée de la première délégation soviétique est le prétexte à de nouvelles manifestations antifascistes, des masses exigent énergiquement l'alliance avec l'Union Soviétique. Malgré toutes les mesures policières ces manifestations se répètent quelques jours plus tard au moment de l'arrivée du premier ministre plénipotentiaire de l'Union Soviétique.

Par sa lutte contre la réaction le Parti Communiste étend son influence et consolide ses rangs. C'est l'époque de la formation des comités d'organisations dirigés par le Parti et réunissant de larges couches d'antifascistes et de patriotes. Le mouvement syndical prend alors un essor puissant aussi. Les syndiqués organisés représentent une force d'environ 100.000 hommes et ils sont les promoteurs d'environ 800 actions ouvrières et grèves.

Le mouvement révolutionnaire et l'influence du Parti dans les larges couches populaires sont très sensibles. Armé de la théorie marxiste-léniniste et enrichi d'une grande expérience révolutionnaire le Parti Communiste savait trouver à chaque moment donné des méthodes adéquates de lutte et de travail dans les masses. Il a donc été prêt à accueillir les événements provoqués par la signature du Pacte Tripartite et il fut la seule force capable de mener le peuple dans la lutte décisive contre la haute trahison du gouvernement Cvetković—Maček qui a signé le Pacte Tripartite. Belgrade s'est levé comme un seul homme pour défendre la liberté et l'honneur de nos peuples.

Au moment de l'attaque générale de l'Allemagne fasciste contre notre pays Belgrade fut le premier but. Des milliers de bombes se sont déversées sur Belgrade, les agresseurs fascistes satisfaisaient leur soif de vengeance pour ce „non” résolu que Belgrade leur a signifié par les manifestations de mars.

Au cours du mois de mai l'organisation du parti de Belgrade a pris des mesures importantes pour préparer l'insurrection armée. Une vaste activité politique a précédé la lutte même. Les organisations du parti prennent contact avec des patriotes et des jeunes. Les comités militaires travaillent sur la collecte des armes et organisent des exercices militaires. Des cours d'infirmiers sont organisés, des groupes de choc sont formés dans tous les quartiers de Belgrade. Certains parmi eux étudient des plans détaillés pour la lutte contre l'ennemi en précisant les points d'attaque. Les premiers sabotages ont lieu déjà en mai.

A la mi-mai le secrétaire général du Parti Communiste, Tito, arrive à Belgrade.

Avec l'arrivée du secrétaire général Belgrade devient le siège du Politbureau du Comité Central du Parti Communiste de Yougoslavie, voici ce que dit à ce sujet le camarade Tito: „Belgrade a joué un rôle énorme dans les préparatifs immédiats de l'insurrection populaire. Par la force du mouvement communiste et ouvrier ainsi que par l'envergure des organisations du parti nous avons plusieurs centres importants, parmi lesquels se distinguaient Belgrade, Zagreb et Ljubljana. Les préparatifs de l'insurrection se sont déroulés surtout dans ces villes. Mais, puisque les cadres étaient la base, Belgrade, non parce que la direction s'y trouvait mais en raison du grand nombre de cadres, était pour ainsi dire le centre d'où partaient les directives et les hommes sur le terrain pour travailler sur l'organisation de l'insurrection. Du point de vue des cadres Belgrade a donné beaucoup à notre lutte libératrice. L'autre fait important est que Belgrade, en tant que ville quoique horriblement meurtrie, faisait dès le début la plus forte résistance à l'occupant. Ses citoyens, membres ou sympathisants du Parti, patriotes et jeunes ont résisté violemment à l'ennemi, ce qui, évidemment avait son écho politique hors Belgrade aussi. Belgrade était ainsi pour nous, le centre d'où, comme cela arrive dans ces grands moments et ces périodes révolutionnaires, rayonnait un esprit nouveau, une idée nouvelle du mouvement. C'était cela Belgrade.”

Le 22 juin, jour où l'Allemagne a attaqué l'Union Soviétique, le Politbureau du Comité Central du Parti Communiste yougoslave s'est réuni tout de suite. A cette réunion la situation nouvellement créée par l'attaque de l'Allemagne contre

l'URSS a été examinée et la conclusion a été qu'il fallait inviter le peuple à l'insurrection armée contre l'occupant. Le jour même la proclamation faisant appel à tous les patriotes et les invitant à s'insurger armes en main contre l'ennemi, a été lancée.

"L'heure la plus grave que nous avons prévue dans notre lutte est arrivée" — disait la proclamation. „Nous savions ce que les criminels fascistes préparent contre l'URSS et contre toute l'humanité laborieuse... Communistes de Yougoslavie, n'hésitez pas, préparez-vous à cette lutte sanglante. Mettez-vous en tête des masses opprimées nationalement et socialement et menez les au combat contre les oppresseurs fascistes de nos peuples!"

En invitant le peuple dans la lutte armée notre Parti a accompli son devoir internationaliste envers l'humanité éprise de liberté. Il savait que l'Allemagne fasciste désire, par son attaque sur l'Union Soviétique, étouffer les grandes acquisitions de la Révolution d'octobre et éterniser l'exploitation. En tant que parti léniniste, le Parti Communiste de Yougoslavie avait inscrit dans son programme les mêmes buts que ceux des peuples soviétiques luttant sous la direction du parti bolcheviste dans la Révolution d'Octobre. Par son appel à l'insurrection notre Parti a commencé le combat pour la libération du pays et la victoire de la révolution socialiste.

Les peuples soviétiques et l'Armée Rouge ont pris la plus grande partie de la charge de cette lutte contre l'Allemagne fasciste. Tous nos combattants, notre peuple tout entier le savaient. En développant leur lutte de libération nationale ils savaient qu'en attirant les forces ennemies de leur côté ils facilitaient la défense de Moscou et de Léninegrad. Des bases solides du nouvel Etat ont été posées bien avant la fin de la guerre, en 1943, par les décisions du Conseil Antifasciste à Jajce. L'armée de libération nationale de Yougoslavie s'est affirmée comme une force de la coalition antihitlérienne, et la question de sa reconnaissance par les alliés n'était

Il n'y avait pas de mesures de pression qui pouvaient ébranler la résistance historique.

Durant toute la guerre Belgrade était un front où l'ennemi ignorait d'où venait l'attaque. Des groupes de communistes, de jeunes incendiaient des entrepôts de munitions, démolissaient la mécanisation de l'ennemi, coupaient les poteaux et les câbles électriques et des télécommunications. Des officiers et soldats ennemis tombaient dans les rues de Belgrade, les collaborationnistes étaient liquidés. Mais les sacrifices étaient énormes. Dans les conflits avec l'ennemi de nombreux jeunes communistes sont tombés.

Il n'y avait pas des mesures de pression qui pouvaient ébranler la résistance des patriotes. Des exécutions publiques par pendaison des communistes à Terazije, des supplices dans les prisons, des exécutions en masse des otages n'ont eu aucun résultat. Plus de 80.000 hommes, dont des milliers de Belgradois, amenés du camp de Banjica ont été fusillés à Jajinci. Le camp de la Foire, des camps de concentration en Autriche, en Allemagne, en Norvège ont pris les vies de nombreux de nos citoyens.

Dans sa rage impuissante l'ennemi emprisonnait dans les camps la population sans défense: des enfants, des femmes et des vieillards. Dans la terreur et le crime en masse naissait l'héroïsme et la résistance fière. Des centaines d'hommes sont morts en adressant leurs dernières paroles à Tito et au Parti, à l'Union Soviétique et à l'Armée Rouge. La lutte contre les occupants fascistes a enrichi la tradition de liberté de Belgrade par d'admirables exemples de l'héroïsme.

Dès 1943 le Commandement Suprême de l'Armée de Libération nationale a décidé d'envoyer au printemps 1944 des forces considérables sur le territoire de la Serbie où la lutte et le mouvement de libération étaient en plein essor. L'armée de Libération Nationale s'est transformée en quatre ans de lutte en une armée puissante qui attachait sur nos front 23 divisions ennemies. En juin 1944 elle comptait 350.000 combattants. C'étaient des unités des vétérans, ayant une grande expérience de combat et des dirigeants trempés au combat, des unités qui pouvaient se charger des tâches les plus difficiles. En juillet et en août nos unités pénétrèrent en faisant une grande brèche, dans les régions de la Serbie.

Après l'opération de Yassi et de Kissiniev les forces du Deuxième et du Troisième fronts ukrainiens continuent leur attaque en avançant en Roumanie et en entrant, avec une partie de forces, en Bulgarie. A la fin de septembre les unités soviétiques venant de la Bulgarie et de Roumanie démolissent la défense allemande et entrent sur notre territoire. En action commune avec notre Dixième corps elles libèrent la Serbie orientale et descendent sur Velika Morava. La rencontre de nos unités et de celles de l'Armée Rouge le 10 octobre à Velika Plana représente le début de l'action concentrique en vue de la libération de Belgrade.

„Aux jours les plus durs de la guerre — disait le camarade Tito — dans les offensives les plus terribles, je me disais en moi-même: c'est à Belgrade que nous avons commencé notre insurrection, c'est à Belgrade que nous la terminerons victorieusement". Cette pensée inspirait aussi les combattants de l'Armée de Libération Nationale tandis que dans des luttes acharnées pendant sept jours ils réduisaient la résistance de l'ennemi et libéraient notre ville. La violence de ces combats et les proportions de toute cette opération de libération se reflètent aussi dans les sacrifices qu'a eus notre Armée de Libération nationale. Dans les combats pour la libération de Belgrade environ trois mille combattants sont tombés. C'étaient des unités d'élite de notre Armée, réunissant les fils de tous nos peuples. Dans les fondations de la liberté de Belgrade et dans les fondations de notre nouvel Etat sont déposées les vies des combattants venus de toutes nos régions. Les liens de fraternité et d'unité forgés par ses sacrifices sont inaltérables.

La rencontre de nos unités avec les unités de l'Armée Rouge représentait un grand événement pour chacun de nos combattants. Tous nos hommes connaissaient les grandes batailles de l'Armée Rouge, ils savaient que de nombreux soldats soviétiques sont tombés sur les champs de bataille sanglants de Volga jusqu'à Oder et Berlin. Formés dans l'esprit de l'internationalisme prolétarien que leur a appris notre Parti, nos soldats savaient que cette lutte de l'Armée Rouge et des peuples soviétiques était dirigée par le Parti bolchevik. Quoiqu'ils aient lutté pendant longtemps sur des fronts loin des fronts de l'Armée Rouge nos combattants portaient en eux le sentiment de la fraternité de combat forgée dans des appris notre Parti, nos soldats savaient que cette lutte de l'Armée Rouge et des batailles sanglantes contre l'ennemi commun. Tandis qu'ils combattaient main dans la main dans les rues de Belgrade, des citoyens armés les rejoignaient. Environ mille soldats de l'Armée Rouge sont tombés pour la libération de Belgrade. La fraternité de combat de nos armées a été scellée à Belgrade par le sang versé en commun par nos combattants et les combattants de l'Armée Rouge. Belgrade a accueilli avec enthousiasme et avec affection les combattants de l'Armée Rouge. Le souvenir de ces rencontres s'est reflété dans les déclarations touchantes des soldats de l'Armée Rouge, morts sur d'autres champs de bataille, qui ont exprimé le désir en mourant d'être enterrés à Belgrade. Ces tombes sont un lien solide de notre amitié et objet de la vénération profonde de nos peuples. La fraternité de combat de nos peuples et des peuples soviétiques, créée dans la lutte sanglante contre l'ennemi commun sous la direction des partis organisés selon des principes léninistes, représente aujourd'hui une base solide de notre collaboration et une garantie de nos succès futurs dans la lutte pour la coexistence pacifique et pour la paix dans le monde.

Belgrade est devenu le centre de la nouvelle Yougoslavie et le siège du Commandement suprême de l'Armée de libération nationale et des Partisans de Yougoslavie. Au moment des combats déjà le Comité Central du Parti, le Comité National de la Libération de la Yougoslavie et les directions des organisations politiques sont arrivés à Belgrade. C'est de Belgrade que le camarade Tito dirigeait les combats pour la libération définitive de notre pays. Belgrade est devenu de nouveau le centre de notre révolution et la capitale de la Yougoslavie nouvelle.

Les dévastations de guerre ont porté de sérieuses blessures à Belgrade. Il n'y a presque pas eu de coup de la marée dévastatrice qui n'ait pas frappé notre ville. Ce qui restait des points de communications ou économiques importants après de nombreux bombardements aériens, a été détruit par l'ennemi lors de sa retraite. Plus de 50% de l'industrie, qui n'était déjà pas très développée, a été détruit. Un appartement sur trois était détruit. Les parcs et les espaces verts, les trottoirs et les chaussées étaient labourés par des bombes. Tout le parc des communications de la ville a été détruit, ainsi qu'une bonne partie d'autres services communaux. Le réseau des conduites d'eau était détruit. Les ponts démolis. Plus de 50% du réseau électrique était détruit. Il en était de même avec les écoles. Le nombre de lits dans les hôpitaux réduit de moitié. Les institutions culturelles démolies et pillées. La Bibliothèque Nationale avec son fond inestimable de valeurs culturelles a brûlé.

Les citoyens de Belgrade se sont immédiatement mis au travail. Les échos des combats à Srem parvenaient encore à Belgrade, et déjà les ouvriers des usines de Belgrade étaient à leurs places. Avec des moyens excessivement réduits, manquant de matières premières, ils réparaient les machines et remettaient les usines en marche. Des brigades de travail de la jeunesse et des citoyens sont parties couper du bois à Crni Vrh et à Rudnik afin d'approvisionner la ville en combustible pour l'hiver. De nombreuses actions d'aide au front ont été organisées. Des vêtements et de la nourriture ont été réunis à destination du front, des donneurs du sang pour les combattants se sont portés volontaires dans cette grande action.

Après la défaite de l'ennemi des actions de travail de grande envergure ont commencé. Belgrade s'est transformé en un grand chantier. Au cours de quelques années il ignorait le repos. Des ruines ont été déblayées, les rues, les places les squares reconstruits. Des dizaines de milliers de membres du Front Populaire: ouvriers, jeunes, intellectuels, menagères ou artisans formaient un grand et unique front de travail. Des les premiers succès de la reconstruction de la ville les brigades de travail ont entrepris le réalisation des tâches posées par le premier plan quinquennal. Des dizaines de milliers de citoyens et de jeunes travaillaient sur la construction ont entrepris le réalisation des tâches posées par le premier plan quinquennal d'usines. Les premiers appartements, les premiers terrains de sport, des crèches et des maisons de culture étaient construits par le travail de volontaires. Les machines et la mécanisation étaient faibles et peu nombreux et les hommes devaient de leurs mains, avec quelques outils primitifs, faire tout ce qui est fait actuellement par des machines. On venait aux chantiers des volontaires en sortant du travail — de l'usine ou du bureau. On travaillait dimanche et les jours de fête, on fêtait par le travail et l'émulation. A l'époque où les actions de travail étaient à leurs apogée il y avait quotidiennement jusqu'à 100.000 hommes sur les chantiers. Leur rendement était très important dans la situation donnée, mais leur travail avait surtout l'importance d'un acte moral leur donnant de nouvelles forces et témoignant au monde entier la résolution inébranlable de nos hommes laborieux de suivre la voie du Parti Communiste guidés par le camarade Tito. Dans cette voie ils ont réalisés des résultats admirables.

Dans un avenir prochain Belgrade sera une ville d'un million d'habitants. Au sein de la ville même le nombre d'habitants est monté de 280.000 à 680.000. Des 400.000 nouveaux habitants de Belgrade 300.000 s'y sont installés au cours des derniers vingt ans. Les facteurs en sont le développement brusque de l'économie, la transformation radicale de tout le pays, de grands changements de la structure de la population et le rôle de Belgrade en tant que capitale du pays.

D'énormes succès ont été réalisés dans le domaine de l'industrie à Belgrade au cours de ces vingt ans. Au cours des derniers sept ans la valeur de la production est montée de 307 à 681 milliards de dinars. Un développement rapide a eu lieu surtout dans les industries métallurgique et électrique, ensuite dans l'industrie chimique et l'industrie alimentaire. L'industrie de Belgrade a conquis depuis la libération de nombreux produits importants.

Le développement de la construction a également été foudroyant. Des succès importants ont été réalisés dans le domaine de la mécanisation du travail et du système moderne de construction. Depuis 1956 la construction a augmenté sa production de trois fois.

Le développement des communications n'a pas profité de toutes les possibilités de la situation naturelle, géographique et économique de Belgrade, mais le développement économique général de Belgrade a entraîné un développement considérable surtout des transports ferroviaires et aériens.

Certaines réalisations importantes ont été faites dans ce domaine, ainsi par exemple le pont routier sur la Sava et l'aéroport de Surčin. Dans un proche avenir seront terminés le pont routier et le pont ferroviaire ainsi que le port du Danube avec zone franche.

De grands efforts ont été faits en vue du développement de la production agricole. Au cours des derniers sept ans 22 milliards de dinars ont été investis en agriculture. Dès aujourd'hui les grands producteurs agricoles „Beograd”, „Srem” et „Dragan Marković” couvrent une bonne partie de besoins en produits agricoles de Belgrade. Avec le développement d'une production socialiste organisée, avec la construction et la modernisation des marchés, avec la construction des chambres froides et des entrepôts, avec la mise en marche de la nouvelle usine de boulangerie „Klas” dont la production est de cent mille kilogrammes de pain par jour, la situation s'est améliorée considérablement dans le domaine de l'approvisionnement en produits alimentaires. Les réserves planifiées pour l'hiver ont amélioré la situation de la ville. D'ailleurs la modernisation du commerce et la construction de nouveaux points de vente importants et modernes ont également contribué à l'approvisionnement.

Les hôtels ont beaucoup souffert au cours de la guerre, de sorte que de trois mille lits le nombre de lits a été réduit à mille. Après la guerre plusieurs hôtels ont été construits, apportant encore mille lits. A cette même époque de grands restaurants populaires ont été ouverts. En 1963 plus de 180.000 touristes étrangers ont visité Belgrade. Cette même année 540.000 touristes du pays ont séjourné à Belgrade.

L'élargissement du réseau des conduites d'eau, des canalisations et des rues, ainsi que la reconstruction des places, ont demandé d'énormes moyens finan-

ciers. Le réseau des conduites d'eau a doublé depuis vingt ans et la consommation a monté de 170 à 260 litres par habitant. La capacité du réseau de Belgrade est cinq fois plus grande de celle en 1944.

Le développement de l'industrie a exigé de nouvelles sources énergétiques. Dans la croissance des besoins en énergie électrique la consommation des ménages joue aussi un grand rôle. Quels sont ces besoins — les données indiquant que la consommation de l'énergie électrique par habitant a augmenté 14 fois le disent clairement, et pourtant tous les besoins n'ont pas pu toujours être satisfaits.

La reconstruction des rues et la construction de nouvelles rues a demandé également d'énormes moyens. Depuis vingt ans 329 rues ont été construites ou reconstruites, ce qui représente 152 kms. Les places de Terazije, de la République, de Marx et Engels ont été construites et reconstruites.

A la fin de la guerre les Transports de la Ville ont trouvé neuf wagons de tramway aptes au service sur les 163 d'avant-guerre. Actuellement 570 véhicules transportent en une journée 850.000 voyageurs.

Depuis 1945 59.000 appartements ont été construits à Belgrade avec la surface totale de trois millions mètres carrés. Un appartement sur trois à Belgrade est construit depuis la guerre.

Un grand progrès a été réalisé aussi dans le domaine culturel et d'enseignement.

L'application du nouveau programme d'enseignement obligatoire de huit ans a demandé d'énormes efforts étant donné la croissance de la population. Plus de 80% de locaux scolaires ont été construits après la guerre. Toutes les écoles nouvelles ont l'équipement moderne. Environ 55.000 élèves suivent les cours de l'enseignement secondaire. Pratiquement Belgrade a l'enseignement non de huit, mais de douze ans car 90% d'élèves qui ont terminé le premier cycle s'inscrivent au deuxième cycle. Dans les écoles secondaires de Belgrade il y a aussi 13.000 élèves venus de l'intérieur du pays. L'Université de Belgrade s'est également développée avec puissance. De nouvelles facultés sont fondées, ainsi que des Hautes Ecoles et des Ecoles Supérieures. L'Université de Belgrade compte 48.000 étudiants. Et en 1963 le 50.000-ème étudiant a passé sa licence.

De nombreuses institutions culturelles ont été formées durant ces vingt ans, elles contribuent à la diversité de la vie culturelle à Belgrade et au niveau culturel de ses habitants. A ce niveau ont donné leur contribution les moyens de culture de masse et la hausse du standing aussi. Belgrade compte aujourd'hui 153.000 abonnés de la Radio. Au cours de ces quelques dernières années le nombre d'abonnés à la Télévision est monté à presque 50.000.

Belgrade dispose aujourd'hui de 216 terrains et salles de sport. L'enseignement de la culture physique est fait dans 48 salles et 48 terrains de jeux.

La réseau des institutions médicales et l'organisation des services médicaux ont fait un grand pas en avant. Il en est de même avec la protection de la jeunesse. Le volume des services médicaux augmente chaque année. Immédiatement après la guerre Belgrade n'avait que 6 hôpitaux, 25 polycliniques avec un total de 400 médecins. Aujourd'hui Belgrade dispose de 39 hôpitaux et de 155 polycliniques avec 2.318 médecins. Les hôpitaux représentent un total de 8.900 lits de malades.

Les transformations de notre ville dans le domaine de la production matérielle et du standing est allée au pas avec de profonds changements des rapports sociaux.

Afin de voir toute l'importance de ces changements il suffit de nous rappeler du chemin allant de la formation du comité populaire de libération de la ville et des comités des quartiers en octobre 1944, premiers organes démocratiques légitimes des autorités dans notre ville jusqu'à nos jours où les ouvriers gèrent les usines, décident de la production et de la répartition des bénéfices, où il n'y a pas un seul domaine de la vie sociale et politique que les citoyens et hommes laborieux ne dirigent pas.

Nous avons commencé avec quelques centaines de représentants des citoyens dans les premiers organes légitimes de la société et les organes du pouvoir en octobre 1944 pour avoir au mois d'octobre cette année, après vingt ans, plus de 80.000 hommes dans les divers organes de l'autogestion.

De tels rapports sociaux permettent aux citoyens et hommes laborieux de décider de toutes les questions d'intérêt immédiat pour leur vie quotidienne et des questions du développement économique et social de la ville.

Les résultats dans le domaine de la production matérielle et de la construction du système de l'autogestion et des rapports démocratiques et humains représentent une conquête importante et unique de ces vingt ans du développement de Belgrade.

Belgrade s'est transformé durant ces vingt ans de développement dans la Yougoslavie socialiste. Mais les difficultés que rencontrent quotidiennement les habitants de Belgrade ne sont pas petites.

La construction des habitations est de plus en plus intense mais il ne faut pas perdre de vue que le rythme actuel de la construction serait insuffisant pour résoudre tous les problèmes de Belgrade. Il y a encore 50.000 appartements communs à Belgrade.

L'espace commercial, les services, sont insuffisants pour le moment. Les locaux scolaires sont insuffisants pour les besoins de Belgrade et il en est de même pour les garderies d'enfants. Quoiqu'il tarde en comparaison avec d'autres grandes villes dans le monde, le trafic à Belgrade menace d'embouteiller les rues. Les transports ferroviaires exigent une reconstruction fondamentale du noeud ferroviaire. L'autorouté ne traverse toujours pas Belgrade. Les tâches sont donc importantes.

Nos discussions se heurtent à ces difficultés et à tant d'autres, mais ces difficultés ne doivent pas nous cacher la voie que nous devons suivre. Le progrès ne sera réalisé que dans la mesure où nous aurons modernisé la production et augmenté la productivité du travail et l'économie des affaires. Si nous ne perdons pas de vue le fait que 50% d'équipement de nos usines est vétuste, il est évident que d'énormes tâches sont devant nos collectivités de travail dans la lutte pour la reconstruction des usines et la modernisation de la production.

La structure de l'industrie de Belgrade est aussi défavorable. Les secteurs à accumulation basse y dominent. Il s'agit de changer cette structure au profit de l'industrie qui pourrait assurer un standing plus élevé des travailleurs. Dans cette orientation sur de meilleurs revenus des employés un grand rôle peut être joué par le développement du commerce, de l'hôtellerie, de l'artisanat et des services.

Le développement de Belgrade ne devrait pas absorber de la nouvelle main d'oeuvre au rythme actuel. Il faudrait tendre vers l'emploi des habitants déjà établis dans la ville. Sur un millier de femmes, par exemple, seulement 230 travaillent. Ce sont des raisons, parmi autres, que Belgrade a actuellement plus d'habitants entretenus qu'il ne le faudrait dans une grande ville.

Nombreux de ces problèmes dont il a été question ici, ne seront pas résolus à court terme, mais il est certain que les difficultés seront de moins en moins nombreuses grâce à la croissance de la base matérielle. Il s'agit de ne pas oublier que Belgrade dispose d'une classe ouvrière puissante, riche d'une expérience acquise dans la construction. Belgrade dispose de nombreux cadres d'experts dont le rôle doit être de plus en plus important dans la construction de notre économie. De nouveaux rapports socialistes et le perfectionnement de notre système social développent l'initiative créatrice d'un nombre toujours plus grand de nos hommes laborieux. De nouveaux horizons s'ouvrent devant nous, et ceux que nous devinons à peine sont devenus réalité. Avec des hommes qui ont su réaliser ce qui n'étaient que des rêves lointains, Belgrade peut envisager avec confiance son avenir.

Je voudrais enfin vous rappeler que durant ces vingt ans du développement et de la construction socialiste Belgrade a été l'hôte de nombreux hommes d'Etat et de nombreuses délégations. C'est à Belgrade qu'ont eu lieu des conférences et de nombreuses réunions des hommes d'Etat. Il a été l'hôte de la Première conférence des non-engagés. Toute mission de collaboration et d'amitié entre les peuples a été accueillie à Belgrade par des expressions d'une joie spontanée et de bienvenue. Restant fidèle à sa tradition de liberté Belgrade a su toujours exprimer avec la même spontanéité sa fureur et sa révolte quand on voulait faire injustice à notre pays ou remettre en question son indépendance. Et non seulement la sienne, quand la violence cherchait à étouffer la liberté d'autres peuples dans d'autres continents, Belgrade élevait sa voix au nom de ceux qui souffraient. Chacun de nos citoyens a donné tout son appui à la politique de la collaboration pacifique et de la coexistence des peuples et des Etats. En luttant pour sa liberté Belgrade a toujours su respecter la liberté des autres.

РЕКОНСТРУКЦИЈОМ БУЛЕВАРА РЕВОЛУЦИЈЕ НЕКОЛИКО ЗНАЧАЈНИХ ЈАВНИХ ЗГРАДА, У ПРВОМ РЕДУ СКУПШТИНСКО ЗДАЊЕ, ДОБИЛО ЈЕ НОВ, МОНУМЕНТАЛАН ИЗГЛЕД.

LA RECONSTRUCTION DU BOULEVARD DE LA REVOLUTION, QUELQUES IMPORTANTS EDIFICES PUBLICS, AU PREMIER PLAN L'IMMEUBLE DE L'ASSEMBLEE QUI A PRIS UNE VUE NOUVELLE MONUMENTALE.

ТРГ МАРКСА И ЕНГЕЛСА ДАО ЈЕ НОВ
ИЗГЛЕД УЖЕМ ЦЕНТРУ БЕОГРАДА.

LA PLACE DE MARX ET ENGELS A DON-
NE AU CENTRE DE BEOGRAD UN ASPECT
NOUVEAU.

И КНЕЗ МИХАИЛОВА УЛИЦА, ГЛАВНА
ТРГОВАЧКА АРТЕРИЈА БЕОГРАДА ДАНАС
ПОТПУНО ДРУКЧИЈЕ ИЗГЛЕДА ЗАХВА-
ЉУЈУЋИ МНОГИМ НОВОИЗГРАБЕНИМ
ПОСЛОВНИМ ЗГРАДАМА И ТРГОВИНАМА.

LA RUE DU PRINCE MIHAILO — LA RUE
PRINCIPALE COMMERCIALE DE BEO-
GRAD A EGALEMENT CHANGE
D'ASPECT PAR LA CONSTRUCTION DE
NOUVEAUX EDIFICES DE COMMERCE
ET D'AFFAIRES.